

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI-4101-04-03/2012
P/12/057

Białystok, dnia 18 lipca 2012 r.

Pan
Tadeusz Truskolaski
Prezydent Miasta Białegostoku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Urzędzie Miejskim w Białymstoku (zwanym dalej „Urzędem”) realizację zadań w zakresie kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym 13 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia skontrolowaną działalność pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Ocenę pozytywną uzasadnia prawidłowa organizacja nauczania, umożliwiająca uczniom niepełnosprawnym podejmowanie nauki w placówkach i szkołach dostosowanych do ich specjalnych potrzeb i zapewniająca najkorzystniejszą formę kształcenia specjalnego oraz legalne i gospodarne dysponowanie środkami publicznymi przeznaczonymi na ten cel.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nieskutecznej weryfikacji rzetelności danych, wprowadzonych do Systemu Informacji Oświatowej („SIO”) w 2010 i w 2012 roku przez szkoły kształcące uczniów niepełnosprawnych, prowadzonej w ramach sprawowanego nadzoru,
- niezapewnienia odpowiednich warunków lokalowych do funkcjonowania Zespołu Szkół Nr 16.

---

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

1. Szkoły i placówki oświatowe, dla których organem prowadzącym było Miasto Białystok zapewniały uczniom niepełnosprawnym o specjalnych potrzebach edukacyjnych najkorzystniejsze formy kształcenia. Do 133 szkół (o różnych poziomach i formach nauczania oraz jednego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego „SOSW”) uczęszczało w latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 średniorocznie 41 tys. uczniów.

Dla 873 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (2,2% populacji uczniowskiej) przygotowano 15 specjalnych szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, skupionych w 6 zespołach szkół oraz w jednym SOSW. Ponadto 407 uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych (1% wszystkich uczniów) zorganizowano naukę w szkołach publicznych ogólnodostępnych, w tym 2 integracyjnych, 15 szkołach z utworzonymi oddziałami integracyjnymi, i 4 szkołach posiadających oddziały specjalne (funkcjonujących w szkołach z oddziałami integracyjnymi). Urząd zapewnił uczniom niepełnosprawnym o specjalnych potrzebach edukacyjnych najkorzystniejsze formy kształcenia. I tak:

- w przypadku braku odpowiedniej szkoły lub ośrodka dostosowanego do rodzaju niepełnosprawności, na wniosek rodziców i zgodnie z zaleceniami wynikającymi z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, kierowano uczniów do szkół położonych poza miastem. W latach 2009-2012 skorzystało z tego 10 uczniów, spośród których ośmiu niesłyszących lub niedosłyszących podjęło naukę w placówkach dla głuchoniemych w Warszawie, jedna osoba zagrożona niedostosowaniem społecznym w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Zielonce, a jedna osoba niewidoma skorzystała z możliwości kontynuacji nauki w szkole policealnej masażu w SOSW we Wrocławiu (art. 71b ust. 5b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty² - zwanej dalej „u.s.o.”);
- stosownie do zaleceń zawartych w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznych zorganizowano nauczanie indywidualne dla uczniów wymagających tej formy kształcenia. W okresie objętym kontrolną Pan Prezydent, w porozumieniu z dyrektorami szkół, wyraził zgodę na organizację i prowadzenie nauczania indywidualnego 598 uczniów (art. 71b ust. 5c u.s.o.);
- na wniosek dyrektora szkoły, poparty zaleceniami wynikającymi z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego wyrażano zgodę na realizację zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych i logopedycznych, głównie w ramach posiadanych przez prowadzone szkoły zasobów kadrowych. W trakcie roku szkolnego 2010/2011 Pan Prezydent dwukrotnie wyraził zgodę na organizację tego typu zajęć, a trzykrotnie na zwiększenie liczby godzin na takie zajęcia w ramach godzin dydaktycznych pozostających w dyspozycji dyrektora;
- wszystkim uczniom niepełnosprawnym, kształcącym się w szkołach integracyjnych oraz w szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi i pozostałych szkołach ogólnodostępnych, zapewniono bezpłatny transport i opiekę do szkoły i z powrotem do domu, stosownie do art. 17 ust. 3a pkt 1 u.s.o.

Właściwe przygotowanie szkół do kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych potwierdzili także dyrektorzy 15 szkół w informacjach złożonych w toku kontroli NIK³. Z informacji tych wynika, że nie było

² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

³ na podstawie art. 29 pkt 2 lit. f ustawy o NIK

przypadków odmowy przyjęcia do szkoły uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zapewniono im przy tym odpowiednie warunki nauki, opiekę wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej, kształcenie w ramach indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, realizację zajęć rewalidacyjno-wyrównawczych, a rodzicom udzielano wsparcia w formie poradnictwa, pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz konsultacji i spotkań ze specjalistami.

2. W latach 2011 – 2012 (I kwartał) wydatki oświatowe poniesione w ramach działu 801 *oświata i wychowanie* i działu 854 *edukacyjna opieka wychowawcza* wyniosły 502.849,8 tys. zł i 158.741,3 tys. zł. Stanowiły one 99,2% i 30% wydatków planowanych na ten cel w poszczególnych latach. W ich strukturze główną pozycję zajmowały wydatki bieżące stanowiące odpowiednio 97,6% i 95,6%. Zakres realizowanych zadań oświatowych wymagał systematycznego zwiększania nakładów (wzrost o 7,5% w 2011 roku i o 5,2% w 2012 roku, w stosunku do roku poprzedniego) - głównie za sprawą wzrostu stawek wynagrodzenia nauczycieli, na które w 2011 roku wydatkowano 333.962,1 tys. zł (68% środków przeznaczonych na wydatki bieżące). Wzrosły one w porównaniu do 2010 roku (300.217,8 tys. zł) o 11,2%. W konsekwencji wydatki na wynagrodzenia i pochodne w 2011 roku przekroczyły o 17.735,9 tys. zł środki uzyskane z budżetu państwa w formie subwencji oświatowej łącznie z dotacjami celowymi, a miasto Białystok dofinansowało wydatki oświatowe kwotą 189.182,4 tys. zł. W tym czasie na szkolnictwo specjalne przeznaczono odpowiednio 27.760,9 tys. zł (5,5% wydatków bieżących oświaty), a w 2012 roku zaplanowano 29.923,2 tys. zł, stanowiących 5,7% przewidywanych wydatków bieżących jednostek oświatowych. Stopień pokrycia realizowanych zadań środkami subwencji i dotacji celowych z budżetu państwa wynosił 62,9% w 2011 roku i 47,1% w 2012 roku (313.667,4 tys. zł w 2011 roku i 337.168,2 tys. zł planowanych do przekazania w 2012 roku). W przypadku szkolnictwa specjalnego środki budżetowe zapewniały pokrycie wydatków utrzymujące się na poziomie 84,3%.

W Urzędzie, stosownie do zaleceń Ministerstwa Edukacji Narodowej, corocznie weryfikowano dane statystyczne o liczbie uczniów ujętych w Systemie Informacji Oświatowej. Obowiązująca do 30 kwietnia br. ustawa z dnia 19 lutego 2004 r. o *systemie informacji oświatowej*⁴ przewidywała zamieszczanie w SIO jedynie danych o liczbie uczniów (nie o poszczególnych uczniach) m.in. wg specjalnych potrzeb edukacyjnych wynikających z opinii lub orzeczeń (art. 3 ust. 3). Analiza danych SIO dostępnych w Urzędzie wykazała, że w 2011 roku szkoły z Białegostoku prawidłowo zamieściły i przyporządkowały dane o liczbie uczniów, także o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Natomiast w 2010 roku i 2012 roku prowadzona w Urzędzie weryfikacja (porównanie zestawień liczby uczniów przygotowanych przez MEN z informacjami o ich liczbie umieszczonej w SIO) nie wyeliminowała błędów, co do liczby tych uczniów, powstałych na etapie wprowadzania informacji do SIO przez szkoły, ponieważ nie sprawdzano danych źródłowych dotyczących poszczególnych uczniów. Kontrole NIK, przeprowadzone w Zespołach Szkół Nr 16 i 17 ujawniły, bowiem błędy polegające na wprowadzeniu przez dyrektorów poszczególnych szkół do SIO:

---

⁴ Dz. U. z 2004 r. poz. 49, poz. 463 ze zm. – obowiązująca do dnia 29 kwietnia 2012 r.

- jednego ucznia do wagi P2, pomimo że orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wystawiono temu uczniowi 20.10.2009 r., tj. po dacie sporządzenia raportu (30.09.2009 r.). Otrzymana w 2010 roku subwencja na tego ucznia wyniosła 10.506 zł⁵,
- ujęciu jednego ucznia do wagi P2, pomimo że ze względu na rodzaj niepełnosprawności (wada wzroku) kwalifikował się on do wagi P3. Otrzymana w 2010 roku subwencja na tego ucznia była niższa o 17.072 zł⁶,
- ujęcia w SIO dwóch uczniów do wagi P2, pomimo że przyjęto ich do szkoły (5.12.2011 r. i 12.03.2012 r.) po dacie sporządzenia raportu (30.09.2011 r.). Otrzymana w 2012 roku subwencja na tych uczniów wyniosła 23.873 zł⁷,

Z kolei dyrektor Zespołu Szkół Nr 16 wprowadziła do bazy SIO pięciu uczniów, których rodzice nie przedłożyli aktualnych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego (posiadane przez nich orzeczenia dotyczyły wcześniejszego etapu edukacji - gimnazjum). Otrzymana w 2012 roku subwencja na tych uczniów wynosiła ogółem 59.682 zł⁸. Zgodnie z przepisami powołanej ustawy, dyrektorzy szkół odpowiadali za wykonanie obowiązków w zakresie wprowadzania do SIO danych, m.in. o liczbie uczniów (art. 3 ust. 3) i sprawdzenie ich poprawności w szczególności ze stanem faktycznym (art. 7 ust. 1 w związku z ust. 6 pkt 1), zaś Pan Prezydent za wykonanie obowiązków w zakresie sprawdzenia kompletności i poprawności danych przekazanych ze szkół (art. 7 ust. 2-4 i ust. 6 pkt 2).

3. W Urzędzie podejmowano działania zmierzające do zapewnienia odpowiednich warunków kształcenia uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W latach 2010-2011 szkołom i placówkom przekazano środki finansowe m.in. na dostosowywanie bazy lokalowej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych. W tym czasie wyremontowano i zlikwidowano bariery architektoniczne w czterech szkołach wydając na ten cel odpowiednio 44,5 tys. zł i 114,8 tys. zł. Tylko w niewielkim stopniu przeznaczano natomiast środki na zakup pomocy dydaktycznych, naukowych i książek, bowiem środki na ten cel stanowiły od 0,4% wydatków bieżących zrealizowanych w 2010 roku do 0,2% w 2011 roku. W okresie tym wszystkie szkoły specjalne, SOSW, szkoły integracyjne i ogólnodostępne z oddziałami integracyjnymi otrzymywały na zakup pomocy środki w wysokości odpowiednio 195,7 tys. zł, 65,4 tys. zł. Dyrektorzy 15 szkół ogólnodostępnych (od których pobrano informacje) deklarowali dobre przygotowanie bazy lokalowej i wyposażenia szkoły do kształcenia dzieci posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Nie zgłaszali też organowi prowadzącemu szczególnych potrzeb w tym zakresie.

Miasto Białystok właściwie zorganizowało nadzór nad szkołami. Biuro Kontroli Urzędu przeprowadziło w okresie objętym kontrolą 48 postępowań sprawdzających gospodarkę finansowo-materiałową, zaś Departament Edukacji 95 kontroli organizacji procesu dydaktyczno-wychowawczego, realizacji zaleceń

⁵ na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2010 (Dz. U. Nr 222, poz. 1756)

⁶ na podstawie rozporządzenia jw.

⁷ na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2012 (Dz. U. Nr 288, poz. 1693)

⁸ na podstawie rozporządzenia jw.

pokontrolnych wydanych przez organ prowadzący, jak również pozyskiwania i wydatkowania środków. Wyegzekwowano i weryfikowano informacje dyrektorów szkół o zapewnieniu bezpiecznych i higienicznych warunków do prowadzenia zajęć szkolnych. Gromadzono też protokoły z rocznych i pięcioletnich kontroli stanu technicznej sprawności budynków szkolnych. Przeprowadzone kontrole i weryfikacje nie stwierdziły istotnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu szkół kształcących uczniów niepełnosprawnych o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że nadzór ten okazał się nieskuteczny w przypadku oceny bezpieczeństwa obiektów Zespołu Szkół Nr 16. W Urzędzie przyjmowano, bowiem (bez uwag) komisyjne protokoły przeglądu budynków, wchodzących w skład Zespołu potwierdzające zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków do prowadzenia zajęć i korzystania z obiektów, pomimo że budynek szkoły nie spełniał norm⁹ przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹⁰. Kontrola NIK, przeprowadzona w Zespole Szkół Nr 16 wykazała m.in., że trzykondygnacyjny budynek szkoły nie posiada:

- sali gimnastycznej, umożliwiającej prowadzenie zajęć w przypadku złych warunków atmosferycznych. Zgodnie z art. 67 u.s.o. szkoła powinna zapewniać uczniom możliwość korzystania m.in. z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych,
- windy, która umożliwiałaby uczniom niepełnosprawnym ruchowo dostęp do pomieszczeń szkolnych i internatu na I i II piętrze budynku szkoły,
- odpowiednich warunków do odpoczynku i prowadzenia zajęć wychowawczych w internacie. W szczególności dotyczyło to zakwaterowania uczniów w salach wieloosobowych (8 – 11 osobowych) bez należytego dostępu do światła słonecznego i do urządzeń sanitarnych, wymaganych postanowieniami § 57 ust 2 oraz § 82 ust 2 ww. rozporządzenia.

Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości deklarację Pana Prezydenta, że rok szkolny 2012/2013 uczniowie szkół wchodzących w skład ZS Nr 16 rozpoczną w nowej siedzibie, co zdecydowanie poprawi warunki ich nauki i zamieszkania w internacie szkoły.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o skuteczną weryfikację rzetelności danych zamieszczanych w SIO przez dyrektorów prowadzonych szkół i placówek oświatowych, stanowiących podstawę do naliczania subwencji oświatowej.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego,

⁹ przepisy rozporządzenia stosuje się przy projektowaniu, budowie i przebudowie oraz przy zmianie sposobu użytkowania budynków oraz budowli nadziemnych i podziemnych spełniających funkcje użytkowe budynków

¹⁰ Dz. U. z 2002 roku, Nr 75, poz. 690 ze zm.

informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR